

Трибуна молодого вченого

Ольга Маслова

заступник начальника управління нагляду за додержанням законів
у кримінальному провадженні та координації правоохоронної діяльності
прокуратури Дніпропетровської області,
м. Дніпро, Україна
maslova@prk.dp.ua

УДК 343.13:004+342.9

<https://doi.org/10.34285/visnyknapu2019.02.117>

ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРОРІВ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ

Анотація. В умовах реформування діяльності прокуратури України принципи забезпечення незалежності прокурорів мають стати підґрунтям для ефективного функціонування системи гарантій незалежності. За таких умов прокурори зможуть належним чином здійснювати повноваження, визначені у законодавстві, а відповідно – забезпечувати реалізацію прав і свобод людини і громадянина, інтересів держави та суспільства.

Метою статті є аналіз наукового визначення та нормативно-правового закріплення принципів забезпечення незалежності прокурорів в Україні.

У процесі вивчення питання автор наголошує, що для забезпечення незалежності прокурорів імперативними нормами необхідно поважати незалежність прокурорів, тобто прихильно ставитися до їхньої роботи, визнавати заслуги прокурорів, високі професійні якості, а також утримуватися від здійснення у будь-якій формі впливу на прокурора з метою перешкоджання виконанню службових обов'язків або прийняття ним незаконного рішення.

У статті ретельно проаналізовано поняття “вплив”, “втручання” та “тиск” на прокурора. Незалежність від вказаних протиправних дій (явищ) означає, що прокурор виконує покладені на нього повноваження, незважаючи на дії, погляди іншої особи або на певні обставини, створені нею.

У результаті дослідження автор доходить висновку, що забезпечення незалежності прокурорів в Україні має ґрунтуватися на певних принципах, які доцільно закріпити у нормах Закону України “Про прокуратуру”. Для цього слід доповнити статтю 16 “Гарантії незалежності прокурора” окремою частиною, де викласти перелік, який міститиме принципи: законності; невідворотності відповідальності; поваги незалежності прокурора та дотримання меж обґрунтованої критики його діяльності; рівності; політичної нейтральності; прозорості; добросовісності у реалізації прав і виконанні обов'язків; справедливості. Запропоно-

ваний перелік варто розмістити у другій частині статті, а нумерацію наявних частин зсунути на одну позицію.

Ключові слова: принципи; засади; прокурор; незалежність; законність; рівність; невідворотність відповідальності; політична нейтральність; прозорість; справедливість.

У пункті 5 частини 1 статті 3 чинного Закону України “Про прокуратуру” закріплено, що ‘діяльність прокуратури ґрунтується на засадах <...> незалежності прокурорів, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов’язків’¹.

Принципи забезпечення незалежності прокурорів в Україні мають стати підґрунтям для ефективного функціонування системи гарантій такої незалежності.

Термін “принцип” (від лат. *principium* – начало, основа) є іншомовним словом, що означає: ‘першооснова, те, що лежить в основі певної теорії, вчення, науки, світогляду тощо; внутрішні переконання людини, практичні, моральні й теоретичні засади, якими вона керується в житті й діяльності’².

Близькими за значенням до слова “принцип” є терміни “засада”, “вихідне положення”, “фундаментальна основа”, “основоположна ідея” та ін., що дає змогу використовувати їх в одному сенсі без шкоди для змісту³. Оскільки поняття “принцип” та “засада” є близькими за значенням термінами, то, аналізуючи норму профільного закону, можна дійти висновку, що незалежність прокурора є принципом діяльності прокуратури. Однак, на нашу думку, незалежність прокурора повинна ґрунтуватися на засадах її забезпечення.

Сьогодні у ст. 7 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, затвердженого всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 року із змінами від 21 грудня 2018 року, також передбачено, що одним із основних принципів професійної діяльності прокурорів є їх незалежність та самостійність.

У Кодексі, зокрема, зазначено:

При виконанні службових обов’язків прокурор має бути незалежним від будь-якого впливу, тиску чи втручання в його професійну діяльність, у тому числі органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, зобов’язаний активно, у визначений законодавством спосіб протистояти спробам посягання на його незалежність⁴.

¹ Див.: Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/stru#Stru> (дата звернення: 25.04.2019).

² О Мельничук (ред), *Словник іншомовних слів* (УРЕ 1974) 628.

³ Див.: С Прийма, ‘Поняття принципу в аспекті співвідношення з суміжними категоріями’ (2014) 28 *Державне будівництво та місцеве самоврядування* 48.

⁴ Див.: Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: затверджено всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/vskonpp17.html?_m=publications&_t=rec&id=244046 (дата звернення: 25.04.2019).

У прийнятті конкретних рішень прокурор повинен бути самостійним, керуватися вимогами закону, морально-етичними принципами професії, відмежовуватися від будь-яких корисливих та приватних інтересів, політичного впливу, тиску з боку громадськості та засобів масової інформації⁵.

Тобто прокурорська спільнота погоджується та підтримує такий законодавчо задекларований принцип їх діяльності, як незалежність. Вони прагнуть бути самостійними у прийнятті процесуальних рішень та уникнути будь-якого впливу на них.

У Законі України “Про прокуратуру” встановлено, що:

<...> органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інші державні органи, їх посадові та службові особи, а також фізичні та юридичні особи і їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність прокурора та утримуватися від здійснення у будь-якій формі впливу на прокурора з метою перешкоджання виконанню службових обов'язків або прийняття ним незаконного рішення.

<...> Межі обґрунтованої критики діяльності прокурора визначаються з урахуванням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини⁶.

З урахуванням зазначеного можна зробити висновок про перший принцип забезпечення незалежності прокурорів в Україні – *принцип законності*.

Для характеристики принципу законності забезпечення незалежності прокурорів в Україні, на нашу думку, найбільш прийнятною є позиція О. Марушія, який зазначає, що ‘законність – це правовий режим точного виконання чинних законів усіма суб'єктами права у сфері правотворчості та правореалізації, в інших сферах життєдіяльності людей; режим, за якого забезпечуються права і виконуються обов'язки людиною, державою та громадянським суспільством’⁷.

Науковець робить висновок, що:

<...> основними засадами законності є верховенство закону в системі нормативних актів; єдність законності; незаперечність закону в соціальній практиці; реальний характер законності; забезпечення прав людини; невідворотність відповідальності за правопорушення; взаємозв'язок законності й доцільності, законності й культурності, законності й справедливості тощо⁸.

Тобто незалежність прокурорів в Україні закріплена на рівні Закону України “Про прокуратуру” та інших нормативно-правових актів.

⁵ Див.: Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів (н 4).

⁶ Про прокуратуру: Закон України (н 1); див.: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 4 листопада 1950 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 25.04.2019).

⁷ О Марушій, ‘Тенеза розуміння законності як основоположного принципу діяльності органів державного управління’ (2016) 850 Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Юридичні науки” 70–4.

⁸ Там само.

Щодо принципу законності автор цього дослідження свого часу зазначала:

Закон передбачає, що, здійснюючи функції прокуратури, прокурор є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску, втручання і керується у своїй діяльності лише Конституцією та законами України. Дане положення означає, що всі рішення в межах реалізації покладених на них повноважень прокурори приймають на основі свого внутрішнього переконання, керуючись об'єктивною оцінкою фактичних даних і вимогами Конституції та законів України. При цьому забороняється незаконний вплив, тиск, втручання у діяльність прокуратури.

Під поняттям "вплив" на прокурора слід розуміти здійснення протиправної, такої, що суперечить закону, дії, яку певний орган чи особа виявляє стосовно прокурора.

"Втручання" у діяльність прокурора – самочинне зайняття справами прокурора, прийняття активної участі у них з боку сторонніх осіб. Під поняттям "тиск" на прокурора означає насильство над волею, переконанням прокурора, здійснення примусу щодо нього.

Незалежність від вказаних протиправних дій (явищ) означає, що прокурор виконує покладені на нього повноваження, незважаючи на дії, погляди іншої особи або на певні обставини, створені нею.

<...> Вплив на прокурора може полягати у конкретних діях, спрямованих на перешкоду виконанню ним службових обов'язків або для того, щоб добитися прийняття незаконних рішень тощо. Якщо вплив на прокурора здійснюється шляхом погрози вбивством, насильством, погрози знищенням чи пошкодженням майна щодо самого прокурора або його близьких родичів, або шляхом застосування насильства, то вчинені протиправні діяння підлягають додатковій кримінальній кваліфікації за відповідними статтями Кримінального кодексу України⁹. Такі злочини будуть вважатися закінченими з моменту застосування впливу у будь-якій формі на прокурора¹⁰.

Таким чином, можна сформулювати наступний принцип забезпечення незалежності прокурорів в Україні – *невідворотності відповідальності*. Кожна особа повинна понести відповідальність за дії, які можна розцінити як застосування впливу на прокурора.

Принцип невідворотності відповідальності уже був предметом дослідження автора статті. Зокрема, зазначалося:

<...> про важливу роль засобів масової інформації в побудові громадянського суспільства та правової держави. Проте іноді критика діяльності прокуратури у ЗМІ переростає в незаконну, а свобода слова переходить у незаконний тиск на прокурора, який може виражатись у різних висловлюваннях на адресу прокурора, критики, наріканнях і т.д. З метою унеможливлення незалежності прокурорів від подібного впливу Законом "Про прокуратуру" введене поняття "межі обґрунтованої критики діяльності прокурора", які мають визначатись з урахуванням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

⁹ Див.: Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 25.04.2019).

¹⁰ О Маслова, 'Здійснення впливу на прокурора як загроза його незалежності' *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: I Міжнар. наук.-практ. конф.* (Тернопільський національний економічний університет 2016) 48–50; Кримінальний кодекс України (н 9).

та практики ЄСПЛ. У даній сфері необхідно керуватися положеннями ст. 10 Конвенції, згідно з якими кожний має право вільно висловлювати свої думки, що включає в себе свободу отримувати і поширювати інформацію та ідеї без будь-якого втручання з боку публічної влади.

Отже, впровадження європейських стандартів у діяльність прокурора, забезпечення незалежності прокурорів повинно передбачати існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора¹¹.

Отже, можна констатувати наявність ще одного принципу діяльності забезпечення незалежності прокурорів в Україні – *принцип поваги незалежності прокурора та дотримання меж обґрунтованої критики його діяльності*.

У ст. 24 Конституції України закріплено, що ‘громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом’¹². Тобто в Основному Законі зафіксовано принцип рівноправності та рівності усіх перед законом.

Т. Тарахонич вказує, що ‘принцип рівності є одним із загальних принципів права та відображає сутність принципів права в цілому’¹³. І. Полховська також зазначає, що ‘принцип рівності є одним з фундаментальних принципів конституційно-правового статусу особи. На його засадах реалізуються основні права, свободи та обов’язки людини і громадянина’¹⁴.

З огляду на зазначене *принцип рівності* можна розглядати як ще один принцип забезпечення незалежності прокурорів в Україні. Однак його варто сприймати у двох аспектах: по-перше, це рівність у забезпеченні незалежності прокурорів будь-якої ланки прокуратури (Генеральної прокуратури України, регіональної прокуратури, місцевої прокуратури, військової прокуратури або Спеціалізованої антикорупційної прокуратури), по-друге, це однакове ставлення прокурора до усіх громадян, права і свободи яких потребують захисту, та до усіх учасників кримінального провадження.

Проаналізувавши норму Закону України “Про прокуратуру”, зазначимо про такий аспект незалежності прокурорів, як незаконний політичний вплив. Використання в цій нормі прикметника “незаконний” наводить на думку про ймовірність законного політичного впливу, який не буде порушувати принцип незалежності професійної діяльності прокурора. Однак вважаємо, що такого не може бути, оскільки сама наявність політичного впливу на прокурора вже порушує принцип незалежності. При цьому не має значення, законним був цей політичний вплив чи незаконним. Прокурор повинен виконувати свої обов’язки політично неупереджено та нейтрально, а також не використовувати своїх повноважень в інтересах будь-яких політичних партій чи окремих політиків.

¹¹ О Маслова, ‘Здійснення впливу на прокурора як загроза його незалежності’ (н 10).

¹² Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.04.2019).

¹³ Т Тарахонич, ‘Принцип рівності в системі загальних принципів права’ (2013) 4 Часопис Київського університету права 45.

¹⁴ І Полховська, ‘Конституційно-правове регулювання принципу рівності особи в Україні’ (2013) 22 (I(1)) Науковий вісник Ужгородського національного університету 115.

Отже, можна дійти висновку, що така засада здійснення прокурорської діяльності, як політична нейтральність, тісно переплітається із принципом незалежності. Тому, на нашу думку, ще одним принципом забезпечення незалежності прокурорів в Україні має бути *принцип політичної нейтральності*.

У п. 9 ч. 1 ст. 3 Закону України “Про прокуратуру” закріплено таку засаду діяльності прокуратури, як прозорість, що ‘забезпечується відкритим і конкурсним зайняттям посади прокурора, вільним доступом до інформації довідкового характеру, наданням на запити інформації, якщо законом не встановлено обмежень щодо її надання’¹⁵.

Л. Європіна вважає, що:

<...> для забезпечення прозорості службової діяльності прокурор не має права відмовляти фізичним чи юридичним особам у своєчасному наданні повної і достовірної інформації, у тому числі щодо його діяльності чи прийнятих ним рішень, якщо це передбачено законом. Водночас ця засада є певним відлунням раніше закріпленого принципу гласності. Її чинність поширюється не лише на інформацію, а й на порядок відкритого конкурсного зайняття посади прокурора¹⁶.

О. Костенко та П. Макушев пропонують визначити:

<...> принцип гласності діяльності прокуратури України як комплекс правил, що закріплені у міжнародному та вітчизняному законодавстві, які відображають історично сформовані та визначені стратегією розвитку України засади інформаційної діяльності органів прокуратури, спрямовані на максимальне інформування держави, суспільства, громадян щодо змісту та результатів діяльності цього державного органу через періодичну публічну звітність, засоби масової інформації та відповіді на запити, в межах режиму інформації з вільним доступом, та надання інформації з обмеженим доступом із дотриманням законодавчо визначених процедур її оприлюднення, за порушення яких передбачена юридична відповідальність¹⁷.

Таким чином, забезпечення незалежності прокурорів України повинно ґрунтуватись на ще одному принципі – *принципі прозорості*.

У ст. 15 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів закріплено, що одним із основних принципів професійної етики та поведінки прокурорів є компетентність та професіоналізм. Цей принцип тлумачиться як обов’язок прокурора ‘здійснювати службові повноваження сумлінно, компетентно, вчасно і відповідально’¹⁸.

У Філософському енциклопедичному словнику надано визначення сумлінню (добросовісності) – це ‘поняття етики, що відображає ставлення

¹⁵ Про прокуратуру: Закон України (н 1).

¹⁶ Л Європіна, ‘Засади прокурорської діяльності: загальна характеристика’ (2016) 3 Науковий часопис Національної академії прокуратури України 83.

¹⁷ О Костенко та П Макушев, ‘Принцип гласності в діяльності органів прокуратури України та його обмеження’ (2015) 5(2) Право і суспільство 70.

¹⁸ Див.: Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів (н 4).

індивіда до праці, до виконання своїх обов'язків перед суспільством (середовищем, релігією, професією, сім'єю); моральна настанова індивіда на виконання своїх емпіричних зобов'язань у відповідності до шкали стандартів певної сфери діяльності¹⁹.

М. Стефанчук запропонував категорію добросовісності включити до переліку ознак правомірної поведінки фізичної особи, оскільки вона 'виникає на межі волі, волевиявлення та правосвідомості й притаманна будь-якій фізичній особі, яка дотримується встановлених у соціумі правових норм. Саме керуючись добросовісністю, особа утримується від вчинення протиправних дій'²⁰.

На нашу думку, принцип добросовісності також слід включити до переліку принципів забезпечення незалежності прокурорів в Україні. Але його слід визначити як *принцип добросовісності у реалізації прав і виконанні обов'язків*. У межах нашого аналізу забезпечення незалежності прокурорів в Україні цей принцип слід інтерпретувати як добросовісне користування прокурором усіма гарантіями, закріпленими у ч. 1 ст. 16 Закону України "Про прокуратуру". Прокурору забороняється зловживати своїми правами та не дотримуватися закону.

С. Стеценко стверджує, що як основоположні принципи сучасної соціальної держави можуть бути запропоновані два: рівності та справедливості²¹.

Як вважає В. Городовенко, Конституція України, 'прямо не визнавши принципу справедливості, втілила численні його складові у розділах I "Загальні засади" і II "Права, свободи та обов'язки людини і громадянина". Захист невід'ємних прав і свобод людини покладено на суд, що закріплено у чинному судовустройному й процесуальному законодавстві'²². Також слушною є його думка, що:

<...> справедливість є загальним правовим принципом, який має глибоке соціальне підґрунтя. Встановлення суспільної й політичної справедливості є метою більшості акцій протесту, які відбуваються в різних куточках світу. В демократичному суспільстві судова гілка влади відіграє стримуючу й стабілізуючу роль під час проведення зібрань громадян, переводячи громадський дискурс у правове поле²³.

У рішенні Конституційного Суду України надано таке визначення: 'Справедливість – одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права'. Зазвичай справедливість розглядають як властивість права, виражену,

¹⁹ В. Шинкарук (ред), *Філософський енциклопедичний словник* (Абрис 2002) 615.

²⁰ М Стефанчук, 'Добросовісність як ознака правомірної поведінки фізичної особи в цивільному праві' (2015) 5 (1) Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Юридичні науки" 142.

²¹ Див.: С Стеценко, 'Основоположні принципи соціальної держави' (2012) 3 Альманах права. Основоположні принципи права як його ціннісні виміри 69.

²² В Городовенко, 'Принцип справедливості судової влади: загальнотеоретичні аспекти' (2012) 2 Адвокат 23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_2_3 (дата звернення: 25.04.2019).

²³ Там само.

зокрема, в рівному юридичному масштабі поведінки й у пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню. ‘У сфері реалізації права справедливості проявляється, зокрема, у рівності всіх перед законом, відповідності злочину і покарання, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення’²⁴.

Будь-який прокурор повинен виконувати свої посадові обов’язки на засадах справедливості. При цьому діяти він має у межах наданих йому законом повноважень. Тобто вимоги закону мають бути пріоритетними у професійній прокурорській діяльності. Прокурору необхідно усвідомлювати соціальну значущість прокурорської діяльності, зважати на міру відповідальності перед суспільством під час забезпечення захисту прав людини і громадянина, а також відстоювання державних інтересів. Виконуючи конституційні повноваження, прокурору слід прагнути досягнення справедливого балансу між правами та свободами особи і загальними інтересами суспільства. Отже, можна визначити ще один принцип забезпечення незалежності прокурорів в Україні – *принцип справедливості*.

Таким чином, доходимо висновку, що забезпечення незалежності прокурорів в Україні має ґрунтуватися на певних принципах, визначених у нашому дослідженні. Тому доцільним буде закріпити у нормах профільного Закону України “Про прокуратуру” принципи забезпечення незалежності прокурорів в Україні. Для цього слід доповнити ст. 16 “Гарантії незалежності прокурора” окремою частиною з переліком визначених принципів у такій редакції:

“Незалежність прокурорів в Україні забезпечується з дотриманням таких принципів:

- 1) законності;
- 2) невідворотності відповідальності;
- 3) поваги до незалежності прокурора та дотримання меж обґрунтованої критики його діяльності;
- 4) рівності;
- 5) політичної нейтральності;
- 6) прозорості;
- 7) добросовісності у реалізації прав і виконанні обов’язків;
- 8) справедливості”.

Запропонований перелік варто розмістити у другій частині ст. 16 Закону України “Про прокуратуру”, а нумерацію наявних частин зсунути на одну позицію (тобто ч. ч. 2, 3, 4, 5, 6 вважати ч. ч. 3, 4, 5, 6, 7).

²⁴ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м’якого покарання) від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04> (дата звернення: 25.04.2019).

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kodeks profesiinoi etyky ta povedinky prokuroriv [The Code of Ethics and Behavior of Prosecutors]: zatverdzheno vseukrainskoiu konferentsiieiu prokuroriv 27 kvitnia 2017 roku. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/vskonpp17.html?_m=publications&_t=rec&id=244046 (accessed: 25.04.2019) (*in Ukrainian*).
2. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 28 chervnia 1996 roku № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (accessed: 25.04.2019) (*in Ukrainian*).
3. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]: mizhnarodnyi document [international document] vid 4 lystopada 1950 roku. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (accessed: 25.04.2019) (*in Ukrainian*).
4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [The Criminal Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 5 kvitnia 2001 roku № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (accessed: 25.04.2019) (*in Ukrainian*).
5. Pro prokuraturu [On the Prosecutor's Office]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/stru#Stru> (accessed: 25.04.2019) (*in Ukrainian*).

Cases

6. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam Verkhovnoho Sudu Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen statti 69 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (sprava pro pryznachennia sudom bilsh miakoho pokarannia) [The Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the Case of the Constitutional Petition of the Supreme Court of Ukraine on the Compliance of the Constitution of Ukraine (Constitutionality) with the Provisions of Article 69 of the Criminal Code of Ukraine (the Case on the Imposition of a More Lenient Punishment by a Court)] vid 2 lystopada 2004 roku № 15-rp/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04> (accessed: 25.04.2019) (*in Ukrainian*).

Bibliography

Encyclopedia

7. Shynkaruk V (ed), *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical Encyclopedical Dictionary]* (Abrys 2002) 742 (*in Ukrainian*).

Dictionaries

8. Melnychuk O (ed), *Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of Foreign Words]* (URE 1974) 865 (*in Ukrainian*).

Journal articles

9. Horodovenko V, 'Pryntsyp spravlyvosti sudovoi vlady: zahalnoteoretychni aspekty' ['The Principle of Justice of the Judiciary: General Theoretical Aspects'] (2012) 2 Advokat 20–4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_2_3 (accessed: 25.04.2019) (in Ukrainian).
10. Kostenko O ta Makushev P, 'Pryntsyp hlasnosti v diialnosti orhaniv prokuratury Ukrainy ta yoho obmezhenia' ['The Principle of Transparency in the Activities of the Prosecutor's Office of Ukraine and Its Restrictions'] (2015) 5(2) Pravo i suspilstvo 64–72 (in Ukrainian).
11. Marushii O, 'Henezha rozuminnia zakonnosti yak osnovopolozhnoho pryntsypu diialnosti orhaniv derzhavnogo upravlinnia' ['The Genesis of Understanding of Law as the Fundamental Principle of the Activity of State Administration Units'] (2016) 850 Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriiia "Yurydychni nauky" 70–4 (in Ukrainian).
12. Polkhovska I, 'Konstytutsiino-pravove rehuliuвання pryntsypu rivnosti osoby v Ukraini' ['The Constitutional and Legal Regulation of the Principle of Equality in Ukraine'] (2013) 22 (I(1)) Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia "Pravo" 112–5 (in Ukrainian).
13. Pryima S, 'Poniattia pryntsypu v aspekti spivvidnoshennia z sumizhnymy katehoriiami' ['The Concept of the Principle in the Aspect of Relation with Adjacent Categories'] (2014) 28 Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia 46–55 (in Ukrainian).
14. Stefanchuk M, 'Dobrosovisnist yak oznaka pravomirnoi povedinky fizychnoi osoby v tsyvilnomu pravi' ['The Conscientious as a Sign of Lawful Conduct of an Individual in Civil Law'] (2015) 5(1) Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia "Yurydychni nauky" 140–2 (in Ukrainian).
15. Stetsenko S, 'Osnovopolozhni pryntsypy sotsialnoi derzhavy' ['The Basic Principles of a Social State'] (2012) 3 Almanakh prava. Osnovopolozhni pryntsypy prava yak yoho tsinnisni vymiry 68–71 (in Ukrainian).
16. Tarakhonych T, 'Pryntsyp rivnosti v systemi zahalnykh pryntsypiv prava' ['The Principle of Equality in the System of General Principles of Law'] (2013) 4 Chasopys Kyivskoho universytetu prava 43–6 (in Ukrainian).
17. Yevropina L, 'Zasady prokurorskoii diialnosti: zahalna kharakterystyka' ['Bases of Prosecution Activity: General Characteristics'] (2016) 3 Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy 74–85 (in Ukrainian).

Conference papers

18. Maslova O, 'Zdiisnennia vplyvu na prokurora yak zahroza yoho nezalezhnosti' ['Realization Influence on the Prosecutor as a Danger to His Independence'] *Ukraina v umovakh reformuvannia pravovoi systemy: suchasni realii ta mizhnarodnyi dosvid: I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Ukraine in the Context of Reforming the Legal System: Current Realities and International Experience: I International scien. and pract. conf.]* (Ternopilskiyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet 2016) 48–50 (in Ukrainian).

Olha Maslova

deputy head, Department of the Supervision for Observance of Laws
in Criminal Proceedings and Coordination of Law Enforcement Activities,
Prosecutor's Office of Dnipropetrovsk Region,
Dnipro, Ukraine

PRINCIPLES OF ENSURING THE INDEPENDENCE
OF PROSECUTORS IN UKRAINE: NORMATIVE AND LEGAL FIXING

Abstract. In the conditions of reforming the activities of the Prosecutor's Office of Ukraine, the principles of ensuring the independence of prosecutors should become the basis for the effective functioning of the system of guarantees of independence. In such circumstances, prosecutors will be able effectively and qualitatively to exercise the powers specified in the current legislation, and accordingly – to ensure the realization of human and civil rights and freedoms, the interests of the state and society.

The purpose of the article – to analyze the scientific definition and law and legal consolidation of the principles of ensuring the independence of prosecutors in Ukraine.

In the process of studying the issue, the author emphasizes that in order to ensure the independence of prosecutors, imperative standards should respect the independence of prosecutors, that is, to be commendable to their work, to recognize the merits of prosecutors, high professional qualities, and to refrain from exercising any form of influence on the prosecutor in order to hinder performance of official duties or making an illegal decision to them.

The article carefully analyzes the concept of “influence”, “intervention” and “pressure” on the prosecutor. Independence from the said unlawful actions (phenomena) means that the prosecutor fulfills the powers assigned to them, regardless of actions, views of another person or certain circumstances created by them.

As a result of the research, the author concludes that ensuring the independence of prosecutors in Ukraine should be based on certain principles, which should be consolidated in the norms of the Law of Ukraine “On the Prosecutor's Office”. To do this, the article 16 “Guarantee of the independence of the prosecutor” should be supplemented with a separate part, where is given a list containing the principles: legality; inevitability of liability; respect for the independence of the prosecutor and respect for the limits of reasonable criticism of his activities; equality political neutrality; transparency conscientiousness in the realization of rights and performance of duties; justice. The proposed list should be placed in the second part of the article, and the numbering of the existing parts should be shifted to one position.

Keywords: principles; ambushes; prosecutor; independence; legacy; equality; inevitability of liability; political neutrality; transparency; justice.